

Samenvatting

Het college heeft ingestemd met de leidraad groen en legt deze samen met de andere onderhoudsplannen ter definitieve vaststelling van onderhoudsplannen voor aan de raad. De leidraad groen is een tactisch/operationeel plan, dit in aanvulling op de omgevingsvisie dat meer ruimtelijk/strategisch van aard is. In de omgevingsvisie staat wat we willen bereiken en de leidraad is de vertaling van die ambities in een beheer en onderhoudsplan van het groen in de stad. Voor de komende vijf jaar, de periode van de leidraad, wordt voor het dagelijks onderhoud ingezet op het continueren van het onderhoudsniveau B in de hele stad, waarbij meer ruimte komt voor gedifferentieerd beheer. Voor het groot onderhoud ligt de nadruk op het verlagen van de onkruiddruk in beplantingsvakken, het vervangen van versleten beplantingsvakken en het vervangen van zieke bomen.

Beslispunten

1. Het college besluit akkoord te gaan met de leidraad groen 2020 – 2024.
2. Ter voldoening aan de notitie Materiele vaste activa (commissie BBV, januari 2020) besluit het college de leidraad groen, voorzien van een korte inhoudelijke en financiële toelichting, ter vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden. Dit gebeurt via een integraal raadsvoorstel/besluit dat betrekking heeft op alle relevante leidraden/onderhoudsplannen ter zake.
3. Het college besluit de in 2019 in de reserve overloop gestorte middelen ad. € 602.894,09 niet in 2020 vrij te laten vallen maar vanaf 2021 te zetten als (gedeeltelijke) dekking van de kosten samenhangend met de leidraad groen.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 8 december 2020:

Conform.

1. Aanleiding

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte worden om de vijf jaar leidraden opgesteld. In deze leidraden wordt het beleid voor het desbetreffende product geactualiseerd, wordt de vorige leidraad geëvalueerd en wordt het uitvoeringprogramma voor de komende 5 jaar bepaald. Aan het uitvoeringsprogramma wordt eveneens een financieel kader gekoppeld. De leidraad groen is een van deze leidraden, is inmiddels verlopen en vraagt om een actualisatie, deze leidraad heeft een looptijd van 5 jaar en loopt van 2020 tot en met 2024.

2. Context

De leidraad groen, als onderdeel van het totale groenbeleid, is een tactisch/operationeel plan, dit als aanvulling op de omgevingsvisie dat meer ruimtelijk/strategisch van aard is. Voor de producten openbare verlichting, verhardingen, civieltechnische kunstwerken zijn leidraden vastgesteld, de samenhang van deze leidraden en de andere producten hebben hun vertaling gekregen in de overkoepelende IBOR nota die in 2017 is opgesteld.

Voor het product water en rioleringen wordt conform de wet milieubeheer een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) opgesteld. Met name het GRP en de leidraad groen hebben vanwege de opgaven op het gebied van de klimaatopgaven een relatie met elkaar.

In het hoofdlijnenakkoord coalitie 2018-2022 “Onbegrensd en Ontspannen” van 11 juni 2018 zijn onder hoofdstuk 2, Duurzame en Bereikbare stad (blz. 18) de volgende doelstellingen opgenomen:

- Vergroenen van de openbare ruimte. Dit als een van de centrale doelstellingen in de Omgevingsvisie, om onder meer de stadsecologie te verbeteren en de hittestress en wateroverlast te verminderen.
- Verhogen van het onderhoudsniveau van het openbaar groen; daarbij worden initiatieven in de buurten om de woonomgeving te vergroenen, omarmd en ondersteund.

Voorafgaand aan de opstelling van de leidraad groen werd middels een enquête aangaande de staat van groen duidelijk dat de bewoners van Maastricht en de raad een hoger kwaliteitsniveau van het openbaar groen wensten (groen enquête 2017).

In de Omgevingsvisie wordt specifiek aandacht besteed aan het groenbeleid, De leidraad groen en de Omgevingsvisie hebben een sterke relatie met elkaar. De Omgevingsvisie geeft op strategisch niveau aan welke richting we op willen met de voornaamste groenstructuren in en om de stad. De leidraad is daarbij het (tactisch) uitvoeringskader.

In de Omgevingsvisie wordt de ambitie uitgesproken om de relatie tussen mens en natuur te verbeteren/herstellen. Maastricht introduceert daarbij de zogenaamde “Groene Ster” gedachte met vijf punten die richting en structuur geeft aan het groenbeleid. De omgevingsvisie is op 6 oktober 2020 vastgesteld.

3. Gewenste situatie

De komende periode ligt het accent op het verlagen van de onkruiddruk in beplantingsvakken. Dit als vervolg op het eerder genomen besluit waarop werd ingezet op het continueren van het CROW onderhoudsniveau B, dit was tot voor kort onderhoudsniveau C. Daarnaast worden beplantingsvakken die versleten zijn en geen volledige bodembedekking meer hebben vervangen, dit wordt geïntegreerd in het programma van omvormen en vervangen. De noodzaak van het groot onderhoud is hoog, niet alleen vanwege de noodzakelijke instandhouding van het groen maar ook moet kapitaalsvernietiging en hogere reguliere onderhoudskosten worden voorkomen. Het vervangen van kwalitatief slechte groenvakken heeft als doel het terugbrengen van de onkruiddruk in de stad van 40% naar hooguit 10% in 2023. Intern is geïnventariseerd en onderzocht waar de prioriteiten liggen, op basis van deze inventarisatie is een programmering opgesteld. Hieruit blijkt dat bijna 8 hectare van de beplanting moet worden aangepakt, deze beplanting is dermate slecht van kwaliteit dat niet voldaan kan worden aan het gewenste kwaliteitsniveau.

Daarnaast is er een bomenvervangingsplan opgesteld, dit op basis van vooraf opgestelde prioriteiten. Hierbij liggen de accenten op vervangingen op grond van de uitgevoerde VTA inspecties, ziektes/aantastingen en vanuit esthetische overwegingen. Daarnaast wordt ingezet op een aantal kleinere projecten.

In het uitvoeringsplan van de leidraad wordt de synergie gezocht met de geformuleerde ambities zoals die in de Omgevingsvisie (deel 2, “groen, natuur en landschap”) zijn beschreven. Dit betreft de thema's ontmoeten & differentiatie, biodiversiteit, klimaat en bomen. Daarvoor gelden in de leidraad een aantal transformatieprincipes zodat meerdere doelen tegelijk kunnen worden gerealiseerd.

Voor het plannen van het dagelijkse en het groot onderhoud wordt gebruik gemaakt van kentallen die gangbaar zijn in het onderhoud van groen. Groen en bomen zijn echter producten die sterk afhankelijk zijn van klimatologische factoren. Dit maakt het plannen en calculeren ook erg gecompliceerd. Daarom zijn de kosten zoals genoemd in deze nota en de leidraad indicatief. Mede daarom wordt voorgesteld om de nodige flexibiliteit te betrachten in de programmering. Dit betekent concreet dat voorgesteld wordt om binnen de geldende kaders, dus binnen het product groen, de

mogelijkheid bestaat om te schuiven met budgetten. In de begroting zal specifiek voor ieder jaar worden aangegeven welke projecten worden uitgevoerd.

Daarnaast speelt de aanpak van de invasieve exoten, op dit moment is nog niet duidelijk welk bedrag nodig is om hiermee aan de slag te gaan. Daarom is onder financiën een stelpost opgenomen die o.a. hiervoor kan worden ingezet.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

De effecten van groen in de stad op de kwaliteit van onze dagelijkse leefomgeving en gezondheid zijn groot. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat groen, welzijn en welbevinden nauw met elkaar verbonden zijn. Ook op het gebied van sociale cohesie (en zelfs bestrijding van criminaliteit) is deze gunstige relatie aan getoond. Het is daarom ook van belang dat via campagnes als “Mijn groen Maastricht” aandacht wordt besteed aan de instandhouding van groen. Daarnaast zijn er stimuleringsregelingen waarbij burgers en bedrijven worden opgeroepen om verharde oppervlakten te vergroenen en hemelwater af te koppelen.

5. Effect op de openbare ruimte

Het effect op de openbare ruimte van de nieuwe Leidraad is substantieel. Niet alleen het hoger niveau van beeldkwaliteit (gemiddeld B in plaats van C), maar ook de samenhang met de andere disciplines (grijs, schoon en blauw) wordt verbeterd. De leidraad groen 2020 – 2024 draagt bij aan veilige, schone en hele openbare ruimte en vormt de beleidsmatige en financiële “onderlegger” voor het duurzaam in stand houden van het groenreaal.

6. Personeel en organisatie

Niet van toepassing.

7. Informatiemanagement en automatisering

Niet van toepassing.

8. Financiën

In de leidraad ligt het accent voor wat betreft het groot onderhoud in de komende planperiode op het vervangen van bomen en het vervangen van de beplantingen in het kader van de aanpak onkruiddruk en vervanging van verouderde/versleten beplanting. Een en ander conform onderstaand overzicht.

Kosten en dekking groot onderhoud

Kosten	
Vervanging van beplantingen 2020-2024 (inclusief verplichtingen uit de vorige leidraad)	€ 2.380.000
Vervanging bomen 2020-2024	€ 1.680.000
Stelpost (o.a. aanpak invasieve exoten)	€ 480.000
Totaal benodigd bedrag 2020-2024	€ 4.540.000
Dekking	
Budget groot onderhoud in meerjarenbegroting 2020-2024 (structureel)	€ 3.640.000
Reserve IBOR groen (incidenteel)	€ 300.000
Reserve overloop (niet bestede middelen 2019, incidenteel)	€ 600.000
Totaal dekking	€ 4.540.000

Het college heeft op 17 december 2019 besloten om de niet bestede middelen voor groot onderhoud groenbeheer jaarschijf 2019 te storten in de reserve overloop. Deze incidentele onderuitputting had te maken met de vertraagde vaststelling van de nieuwe leidraad groenbeheer, die in eerste planning parallel met de omgevingsvisie eind 2019 zou worden vastgesteld. Doordat hierin het groenonderhoud van niveau C weer terug op niveau B werd gebracht betekende dit dat het omvormingsprogramma (bijvoorbeeld van heesters naar gras) omgezet kon worden in een vervangingsprogramma (heesters vervangen door nieuwe heesters). Daarom is in afwachting van de nieuwe leidraad het omvormingsprogramma in 2019 gestopt en zijn de middelen gereserveerd voor uitvoering van het vervangingsprogramma in de nieuwe leidraad. Echter, door het opschuiven van de besluitvorming van beide documenten was het noodzakelijk om de middelen in de reserve overloop te storten tot het moment waarop het inhoudelijke en financiële meerjaren kader voor het groenbeheer in de leidraad was uitgewerkt. In 2020 is vooruitlopend op de vaststelling van de nieuwe leidraad wel reeds gestart met de voorbereidingen van alle benodigde aanbestedingsprocedures voor het programma van de leidraad, maar de kosten zullen voor het overgrote deel pas vanaf 2021 gemaakt worden. Om alle voorgestelde werkzaamheden en opdrachten uit de nieuwe leidraad volledig te kunnen uitvoeren zijn zowel het budget uit de reserve overloop (€ 602.894) als het bedrag uit de reserve IBOR groen (€ 300.000) noodzakelijk. De kosten die nog wel formeel in 2020 gemaakt zijn zullen hierop in mindering worden gebracht.

Er worden bij uitzondering in deze leidraad incidentele middelen gebruikt, wat normaal niet de bedoeling is, maar deze zijn enkel bedoeld om de inhaalslag te bekostigen die is ontstaan door de

vertraging in de besluitvorming. De structurele lasten van deze leidraad worden gedekt door structurele middelen.

Er is bij de bestuursrapportage geen rekening gehouden met een vrijval van deze middelen, omdat het college bij het nemen van het besluit in 2019 om de middelen te storten in de reserve overloop deze gelden heeft bestemd voor de uitvoer van de nieuw op te stellen leidraad 2020-2024. Er ontstaat dus geen extra tekort als de middelen uit de reserves worden behouden voor het uitvoeren van de leidraad.

9. Aanbestedingen

Het groenonderhoud dat wordt uitbesteed, is ook voor wat betreft de lopende contracten, inmiddels omgezet naar niveau CROW-B (basis). Het groenonderhoud en de geplande vervangingen worden aanbesteed conform het vigerende aanbestedingsbeleid.

10. Participatie tot heden

Participatie van burgers is vanuit het vorige coalitieprogramma inmiddels structureel ingebed in het groenbeheer. Na evaluatie van de pilot en het collegebesluit van februari 2017 wordt het programma 'omvormen en vervangen groen' per wijk vooraf gecommuniceerd met de bewoners. Daar waar men het anders wil of meer, kunnen bewoners nog steeds een overeenkomst aangaan met de frontoffice Zelfbeheer en zelf aan de slag in het kader van het project Mijn Groen Maastricht.

11. Voorstel

1. Het college besluit akkoord te gaan met de leidraad groen 2020 – 2024.
2. Ter voldoening aan de notitie Materiele vaste activa (commissie BBV, januari 2020) besluit het college de leidraad groen, voorzien van een korte inhoudelijke en financiële toelichting, ter vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden. Dit gebeurt via een integraal raadsvoorstel/besluit dat betrekking heeft op alle relevante leidraden/onderhoudsplannen ter zake.
3. Het college besluit de in 2019 in de reserve overloop gestorte middelen ad. € 602.894,09 niet in 2020 vrij te laten vallen maar vanaf 2021 te zetten als (gedeeltelijke) dekking van de kosten samenhangend met de leidraad groen.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

De uitvoering van de leidraad groen is een continu proces. Op basis van de leidraad zal worden gestart met de vervangingsopgave, daarbij zal het groen gefaseerd, per stadsdeel, worden

vervangen. Op basis van de monitoring en schouw kan worden beoordeeld in hoeverre de afgesproken kwaliteitsniveaus worden behaald. In de begroting zal voor ieder jaar meer specifiek worden aangegeven welke maatregelen voor dat jaar zijn geprogrammeerd, dit heeft zowel betrekking op bomen als op groen.

Collegevoorstel